

UZASADNIENIE

Wyroku z dnia 11 marca 2022 r.

W pozwie z dnia 1 lipca 2020 r. skierowanym przeciwko A. M. powódka M. O. wniosła o pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego, aktu notarialnego z dnia (...) 2016 r. (Rep. A (...)) sporządzonego w Kancelarii Notarialnej Notariusza K. H. w D., zaopatrzonego w klauzulę wykonalności postanowieniem Sądu Rejonowego (...) (sygn. akt (...)) oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że w oparciu o wyżej wymieniony tytuł wykonawczy Komornik Sądowy P. B. wszczął przeciwko niej postępowanie egzekucyjne, w ramach którego w związku z zajęciem rachunku bankowego powódki wyegzekwował na rzecz pozwanej kwotę 5.631,15 złotych. Następnie podała, że w dniu 6 grudnia 2019 r. pozwana zawarła umowę powierniczego przelewu wierzytelności z (...) Ltd z/s w (...) E. C. H. S. N., P., U. K., w oparciu o którą to umowę na zasadzie art. 804¹ k.p.c. nabywca wierzytelności wstąpił w miejsce dotychczasowego wierzyciela A. M..

W dalszej części uzasadnienia powódka naprowadziła, iż w dniu 3 lutego 2020 r. zakupiła od Syndyka Masy Upadłości Zakładów (...) S.A. wierzytelność przysługującą zbywcy w stosunku do pozwanej, szczegółowo wymienioną w umowie, o której to umowie pozwana została poinformowana pismem syndyka z dnia 4 lutego 2020 r.

W ocenie powódki, kwota dokonanych przez nią wpłat na poczet zawartej umowy sprzedaży z dnia 26 stycznia 2016 r. oraz kwota przedstawiona do potrącenia, w związku z zakupem wierzytelności wobec pozwanej, znacznie przekracza dochodzone w postępowaniu egzekucyjnym i wynikające z tytułu wykonawczego należności powódki wobec pozwanej.

Motywuując podniesiony w pozwie zarzut potrącenia, powódka podała, iż jej wierzytelność na dzień 31 grudnia 2016 r. wynosiła łączną kwotę 63.239,70 zł (należność główna - 48.920,21 zł oraz odsetki szczegółowo wymienione w pozwie - 14.319,49 zł), a wierzytelność pozwanej na ww. dzień wynosiła kwotę 200.000,00 zł, co po dokonaniu potrącenia dało kwotę 136.760,30 zł. Następnie powódka przedstawiała wyliczenie wpłat dokonywanych po dniu 31 grudnia 2016 r. oraz należnych odsetek. W konkluzji tego wyliczenia podała, że na dzień 22 maja 2019 r. w stosunku do pozwanej wystąpiła nadpłata w wysokości 3.239,35 zł. Dodatkowo zauważyła, że w dniu 2 lipca 2019 r. dokonała wpłaty na rzecz pozwanej kwoty 20.000,00 zł, a w dniu 25 września 2019 r. kwoty 10.000,00 zł. Jednocześnie wskazała, iż mogła dokonać skutecznego oświadczenia o potrąceniu dopiero w dniu 4 lutego 2020 r. tj. po dniu cesji wierzytelności, jednak tego nie uczyniła, albowiem było już wszczęte postępowanie egzekucyjne i zarówno oświadczenie powódki o dokonaniu potrącenia, jak i złożenie zażalenia na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności nie wstrzymałoby, ani też nie umorzyłoby wszczętego postępowania egzekucyjnego, gdyż zarzuty podnoszone w zażaleniu na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności mogą dotyczyć tylko kwestii proceduralnych, nie obejmują one natomiast zarzutów materialnych, do których zalicza się potrącenie wierzytelności.

Z uwagi na powyższe, zdaniem powódki, jedynym skutecznym środkiem na obecnym etapie postępowania jest powództwo przeciwegzekucyjne oparte na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. (szczegółowe wywody powódki zawarte w pozwie k. 3 - 5).

W odpowiedzi na pozew z dnia 24 sierpnia 2021 r. pozwana A. M. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia prawomocności orzeczenia do dnia zapłaty.

W pierwszej kolejności pozwana podniosła zarzut braku swojej legitymacji biernej w toczącym się postępowaniu. Jej zdaniem skutek zdarzenia materialnoprawnego w postaci cesji wierzytelności, utraciła status wierzyciela, który uprawniałby ją do prowadzenia postępowania egzekucyjnego. Następnie podała, że powódka nie wskazała na żadne

zdarzenia wymienione w treści art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., a zarzut potrącenia pozostaje bez znaczenia dla rozpoznawaj sprawy, ponieważ przy przyjęciu, że powódka złożyła stosowne oświadczenie o potrąceniu, to uczyniła to już po dokonaniu cesji wierzytelności przez pozwaną, a tym samym oświadczenie o potrąceniu skierowała do osoby, która w dacie jego złożenia nie była już wierzycielem. Dalej naprowadziła, iż nawet przyjmując, że sam pozew zawiera oświadczenie o potrąceniu, to i tak jest ono nieskuteczne z uwagi na brak umocowania pełnomocnika powódki do składania takich oświadczeń materialnoprawnych. Końcowo pozwana zaznaczyła, że powódka nie wyjaśniła także mechanizmu wyliczeń kwot przedstawionych do potrącenia. Powyższe okoliczności, w ocenie pozwanej świadczą o bezzasadności powództwa i winny prowadzić do jego oddalenia w całości (szczegółowe wywody pozwanej zawarte w odpowiedzi na pozew k.106 – 109).

W piśmie z dnia 13 października 2021 r. powódka podtrzymała dotychczasowe stanowisko i podniesione argumenty. Wskazała, że kwestionowanie przez pozwaną legitymacji procesowej biernej jest nieuzasadnione, gdyż bezsprzecznie to na rzecz pozwanej został wydany przedmiotowy tytuł wykonawczy. Zauważyła, że fakt zbycia tej wierzytelności nie powoduje, że pozwana utraciła legitymację bierną, albowiem w jej ocenie nabywca wierzytelności posiada legitymację procesową w postępowaniach związanych stricte z czynnościami egzekucyjnymi, a nie z postępowaniem klauzulowym, tym samym legitymację procesową bierną posiada ten podmiot, na rzecz którego została nadana klauzula, w tym przypadku - pozwana. Następnie podtrzymała swoje twierdzenia w kwestii potrącenia wyrażone w pozwie oraz zanegowała stanowisko pozwanej odnośnie braku uprawnień pełnomocnika powódki do zgłoszenia zarzutu potrącenia w ramach niniejszego postępowania. Końcowo zauważyła, że pozwana kwestionując sposób wyliczenia należnych kwot oraz metodologię ich wyliczenia, nie przedstawiła na czym konkretnie miałyby polegać nieścisłości w ich wyliczeniu (szczegółowe twierdzenia powódki k. 117).

W odpowiedzi na powyższe, pozwana w piśmie z dnia 4 listopada 2021 r. naprowadziła, że powódka zaprzeczając twierdzeniom o braku legitymacji procesowej biernej, tak naprawdę nie rozwinęła jakiegokolwiek argumentacji na poparcie tego stanowiska. Analogiczne twierdzenia pozwana podniosła w stosunku do zarzutu potrącenia, podtrzymując dotychczas prezentowane stanowisko o bezpodstawności wywodów powódki o zbędności składania oświadczenia o potrąceniu osobnym pismem, jak też napomknęła, że w odniesieniu do pozasądowych tytułów egzekucyjnych, to na powódce spoczywa ciężar dowodu wykazania wysokości egzekwowanego roszczenia. Na koniec podsumowała, że powódka nie przedstawiła żadnego dowodu ziszczenia się zdarzenia uprawniającego do wystąpienia z powództwem opozycyjnym (szczegółowe twierdzenia pozwanej k. 120 – 121).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 26 stycznia 2016 r. powódka M. O. i pozwana A. M. zawarły przed Notariuszem K. H. w Kancelarii Notarialnej w D. umowę sprzedaży nieruchomości będącej własnością pozwanej (Rep. A nr (...)).

Wedle § 5 ust. I tejże umowy pozwana działając w imieniu własnym sprzedała powódce w stanie wolnym od wszelkich obciążeń działkę numer (...) o pow. 0,3500 ha położoną w R., obręb numer (...), z nieruchomości objętej prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Rzeszowie księgą wieczystą numer (...), wraz z zabudowaniami mieszkalno – gospodarczymi na niej usytuowanymi, za ustaloną cenę w kwocie 300.000,00 zł. Powódka kupiła wyżej opisaną działkę za ustaloną cenę- § 5 ust. II umowy.

Strony w § 7 ust. I umowy ustaliły, iż zapłata całej ceny sprzedaży działki nr (...) w kwocie 300.000,00 zł zostanie dokonana w następujący sposób:

1. strona sprzedająca potwierdza i kwotuje zapłatę przez kupującą części ceny sprzedaży w kwocie 50.000,00 zł wypłaconej przed podpisaniem aktu;
2. część ceny sprzedaży w kwocie 50.000,00 zł zostanie wpłacona przelewem na podane przez stronę sprzedającą konto nr (...) w terminie do dnia 30 czerwca 2016 r. i co do obowiązku wypłaty tej kwoty w wyżej wskazanym terminie kupująca poddaje się na rzecz sprzedającej wprost z tego aktu egzekucji wynikającej z art. 777 § 1 pkt 4 k.p.c.,

3. reszta zaś ceny sprzedaży w kwocie 200.000,00 zł zostanie wypłacona przelewem na podane przez stronę sprzedającą konto nr (...) w terminie do 31 grudnia 2016 r. i co do obowiązku wypłaty tej kwoty w wyżej wskazanym terminie kupująca poddaje się na rzecz sprzedającej wprost z tego aktu egzekucji wynikającej z art. 777 § 1 pkt 4 k.p.c.

W myśl § 11 ust. I umowy strony zgodnie oświadczyły, że z tytułu zawarcia przez nie umowy sprzedaży działki nr (...) po stronie sprzedającej pozostało zobowiązanie do zapłaty reszty ceny sprzedaży w łącznej kwocie 250.000,00 zł. W ustępie II A. S. oświadczył, że przystępuje do długu kupującej względem sprzedającej do kwoty 250.000,00 zł, na co strony wraziły zgodę. Na przedmiotowe przystąpienie do długu przez A. S. zgodę wyraziła także jego żona E. S.. Tym samym A. S. solidarnie z powódką zobowiązany był do zapłaty na rzecz pozwanej kwoty 50.000,00 zł w terminie do 30 czerwca 2016 r. oraz do zapłaty kwoty 2000.000,00 zł w terminie do 31 grudnia 2016 r. (§ 11 ust. III umowy). Co do powyższego obowiązku zapłaty obu kwot we wskazanych terminach A. S. poddał się na rzecz sprzedającej wprost z tego aktu egzekucji wynikającej z art. 777 § 1 pkt 4 k.p.c. (§ 11 ust. 4 umowy).

Dowód: umowa sprzedaży zawarta przed Notariuszem K. H. w Kancelarii Notarialnej w D., Rep. A nr (...)k. 9 – 21.

Postanowieniem z dnia 21 stycznia 2019 r. Sąd Rejonowy (...) w sprawie prowadzonej pod sygn. akt (...) nadał na rzecz wierzycielki A. W. M. – pozwanej klauzulę wykonalności aktowi notarialnemu z dnia (...) r. Rep. A nr (...) sporządzonemu w Kancelarii Notarialnej w D. przed Notariuszem K. H., w zakresie § 7 ust. I pkt 3 tegoż aktu, w przedmiocie obowiązku zapłaty reszty ceny sprzedaży w kwocie 153.802,29 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 22 listopada 2018 r. do dnia zapłaty, ustalając górną granicę odpowiedzialności na kwotę 200.000,00 zł, co do którego to obowiązku powódka poddała się egzekucji na podstawie art. 777 § 1 pkt 4 k.p.c., oraz w zakresie § 11 pkt IV tegoż aktu, w przedmiocie obowiązku zapłaty reszty ceny sprzedaży w kwocie 153.802,29 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 22 listopada 2018 r. do dnia zapłaty, ustalając górną granicę odpowiedzialności na kwotę 250.000,00 zł, z jej ograniczeniem do majątku objętego wspólnością majątkową małżeńską, co do którego to obowiązku dłużnicy solidarni powódka i A. S. poddali się egzekucji na podstawie art. 777 § 1 pkt 4 k.p.c.

Dowód: Postanowienie Sądu Rejonowego (...), sygn. akt (...) k. 22 – 24.

Pismem z dnia 19 listopada 2019 r. wierzycielka – pozwana złożyła wniosek egzekucyjny o wszczęcie egzekucji w stosunku do dłużnika – powódki celem wyegzekwowania dochodzonej należności wynikającej z treści wyżej opisanego Aktu Notarialnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 4 kwietnia 2019 r. nadaną postanowieniem Sądu Rejonowego (...) sygn. akt (...), w części tj. w zakresie kwoty 71.058,66 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 26 września 2019 r. tytułem należności głównej wynikającej z § 7 ust. I pkt 3 Aktu Notarialnego – co do odpowiedzialności powódki oraz kosztów zastępstwa advokackiego w postępowaniu egzekucyjnym wg norm przepisanych.

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym (...) P. B. wszczął egzekucję i zawiadomił o tym fakcie powódkę pismem z dnia 25 listopada 2019 r. Przesyłkę zawierającą przedmiotowe zawiadomienie doręczono w dniu 27 listopada 2019 r. dorosłemu domownikowi powódki.

Dowód: dokumenty zalegające w aktach postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy SR (...) P. B. pod sygn. (...), w tym: wniosek egzekucyjny k. 1; zawiadomienie o wszczęciu egzekucji z dnia 25 listopada 2019 r. k. 5 wraz z potwierdzeniem odbioru k. 17.

Na dzień złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji wysokość należności głównej wynosiła kwotę 71.058,66 zł, a wysokość odsetek ustawowych (4%) wynosiła kwotę 545, 11 zł. W dniu 5 grudnia 2019 r. wyegzekwowano od dłużniczki – powódki z rachunku bankowego kwotę 6.011,05 zł, która to kwota została rozksięgowana w następujący sposób: kwota 3.599,76 zł – należność główna, kwota 681,39 zł – odsetki, kwota 1350,00 koszty postępowania. Do wyegzekwowania pozostawała należność główna w kwocie 67.458,90 zł

Dowód: karta rozliczeniowa k. 25 – 27.

W dniu 6 grudnia 2019 r. w Z. pozwana (cedent) zawarła umowę powierniczego przelewu wierzytelności z (...) Ltd z/s w (...) E. C. H. S. N., P., U. K., (...) (powiernik).

W § 1 tejże umowy strony określiły zasady odzyskiwania przez powiernika istniejących i wymagalnych wierzytelności przysługujących cedentowi od dłużników: powódki, A. S. i E. S.. Natomiast w § 2 ust. 1 i 2 tej umowy, cedent oświadczył, że przysługują mu od dłużników wyżej wymienionych, wierzytelności obejmujące świadczenia pieniężne wynikające z Aktu Notarialnego będącego przedmiotem niniejszego postępowania, zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 4 kwietnia 2019 r. nadaną postanowieniem Sądu Rejonowego (...) sygn. akt (...) oraz przeniósł te wierzytelności na rzecz powiernika wraz ze wszystkimi związanymi z nimi prawami i oświadczył, że wierzytelności te istnieją oraz że są wymagalne, bezsporne, wolne od obciążeń i wad prawnych oraz nadają się do zbycia. Ponadto oświadczył, że w dniu przelewu wierzytelności nie posiada względem dłużnika żadnych zobowiązań, które mogłyby być przedmiotem wzajemnych potrąceń.

W § 3 ust. 1 umowy powiernik zobowiązał się do prowadzenia działań zmierzających do odzyskania wierzytelności w imieniu własnym, lecz na rachunek cedenta, zaś w ust. 3 tego paragrafu cedent oświadczył, iż koszty postępowania egzekucyjnego należne są powiernikowi. Za skuteczne wykonanie czynności powierniczych powiernik otrzymać miał wynagrodzenie w postaci należności w kwocie łącznej 5.400 zł brutto (§ 4 ust. 1 umowy).

Pozwana jako wierzycielka w postępowaniu egzekucyjnym toczącym się przeciwko powódce przed Komornikiem Sądowym przy Sądzie Rejonowym (...) P. B. pod sygn. akt (...) wyraziła zgodę na wstąpienie z (...) Ltd z/s w (...) E. C. H. S. N., P., U. K., (...) do ww. postępowania egzekucyjnego w jej miejsce.

Dowód: umowa powierniczego przelewu wierzytelności k. 29 – 31 wraz z notarialnym poświadczeniem złożenia podpisów k.33; zgoda wierzyciela k. 32.

W dniu 10 grudnia 2019 r. (...) Ltd z/s w (...) E. C. H. S. N., P., U. K., (...) zgłosił swoje wstąpienie do postępowania egzekucyjnego w miejsce pierwotnej wierzycielki na zasadzie art. 804¹ k.p.c.

W dniu 11 grudnia 2019 r. powiernik (...) Ltd z/s w (...) E. C. H. S. N., P., U. K., (...) złożył u Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym (...) P. B. wniosek o wszczęcie egzekucji z nieruchomości powódki. Komornik ten pismem z dnia 9 stycznia 2020 r. poinformował powódkę o przejściu na podstawie art. 804¹ k.p.c. egzekwowanego uprawnienia pozwanej wynikającego z tytułu wykonawczego w postaci Aktu Notarialnego będącego przedmiotem niniejszego postępowania na rzecz wierzyciela wstępującego (...) Ltd z/s w (...) E. C. H. S. N., P., U. K., (...). Informację tę doręczono dorosłemu domownikowi powódki w dniu 15 stycznia 2020 r.

Dowód: dokumenty zalegające w aktach postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy SR (...) P. B. pod sygn. (...) w tym: wstąpienie do postępowania w miejsce wierzyciela k. 40; wniosek powiernika z dnia 9 grudnia 2019 r. k. 51 oraz k. 56 – 63; zawiadomienie Komornika z dnia 9 stycznia 2020 r. k. 65 wraz z dowodem doręczenia k. 73;

W dniu 3 lutego 2020 r. pomiędzy powódką (kupującą) a P. K., Syndykiem masy upadłości Zakładów (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej z/s w S. (sprzedającym) doszło do zawarcia umowy przelewu wierzytelności przysługującej zbywcy w stosunku do pozwanej. Syndyk, działając za zgodą Rady Wierzycieli Zakładów (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej z/s w S., był umocowany do sprzedaży wierzytelności stwierdzonej tytułem wykonawczym – nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym wydanego przez Sąd Rejonowy (...) sygn. akt (...), wyrokiem Sądu Rejonowego (...) r. sygn. akt (...) utrzymującym nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 1 września 2014 r. sygn. akt (...) wydany przez Sąd Rejonowy (...) w mocy w części co do kwoty 48.920,21 zł z ustawowymi odsetkami od kwot i terminów wskazanych w wyroku oraz wyrokiem Sądu Okręgowego (...) sygn. akt (...) oddalającym apelację pozwanej (§ 1 ust. 1b umowy).

W myśl § 2 ust. 1 tej umowy syndyk sprzedał wyżej opisaną wierzytelność o wartości nominalnej 48.920,21 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie oraz kosztami procesu w łącznej wysokości 9.112,00 zł oraz z wszelkimi prawami związanymi z tą wierzytelnością. Kupująca nabyła przedmiotową wierzytelność za kwotę 15.000,00 zł (§ 3 ust. 1 umowy).

Dowód: umowa sprzedaży wierzytelności k. 34 – 36 wraz z załącznikiem k. 37; notarialne poświadczenie podpisów k. 38; uchwała (...) Rady Wierzycieli Zakładów (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej z/s w S. k. 39.

Pismem z dnia 4 lutego 2020 r. syndyk poinformował pozwaną o zbyciu powyższej wierzytelności powódce.

Dowód: pismo syndyka z dnia 4 lutego 2020 r. k. 40.

W dniu 28 lutego 2020 r. w Kancelarii Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym (...) stawił się pełnomocnik powódki, który przedłożył 14 potwierdzeń przelewów dokonanych przez powódkę i jej ojca A. S. na rzecz pozwanej tytułem zapłaty za nieruchomości wskazaną w tytule wykonawczym będącym przedmiotem niniejszego postępowania. Dłużniczka - powódka dokonała następujących wpłat na konto wierzycielki – pozwanej:

26 wrzesień 2016 r. – 10 000,00 zł

30 wrzesień 2016 r. – 20 000,00 zł

30 czerwiec 2017 r. – 5 000,00 zł

14 listopad 2017 r. – 20 000,00 zł

6 kwiecień 2018 r. – 20 000,00 zł

4 lipiec 2018 r. – 10 000,00 zł

25 lipiec 2018 r. – 10 000,00 zł

17 sierpień 2018 r. – 5 000,00 zł

13 listopad 2018 r. – 5 000,00 zł

21 listopad 2018 r. – 25 000,00 zł

24 kwiecień 2019 r. – 40 000,00 zł

22 maj 2019 r. – 20 000,00 zł

2 lipiec 2019 r. – 20 000,00 zł

25 wrzesień 2019 r. – 10 000,00 zł

W sumie daje to kwotę 220 000,00 zł.

Dowód: potwierdzenia przelewów k. 45 – 54; dokumenty zalegające w aktach postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy SR (...) P. B. pod sygn. (...), w tym: protokół z dnia 28 lutego 2020 r. k. 93; potwierdzenia przelewów k. 64 – 107.

Pismem z dnia 3 marca 2020 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym (...) P. B. zawiadomił (...) Ltd z/s w (...) E. C. H. S. N., P., U. K., (...) o wstrzymaniu czynności egzekucyjnych w sprawie, a wierzyciel ten pismem z dnia 9 marca 2020 r. wniósł o niezwłoczne dokonanie wstrzymanych czynności. Reakcją na powyższy wniosek wierzyciela było kontynuowanie egzekucji, o czym Komornik poinformował wierzyciela pismem z dnia 30 marca 2020 r.

Dowód: zawiadomienie o wstrzymaniu czynności k. 28; dokumenty zalegające w aktach postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy SR (...) P. B. pod sygn. (...), w tym: zawiadomienie o wstrzymaniu czynności k. 108; wniosek wierzyciela k. 113; zawiadomienie o kontynuowaniu egzekucji k. 115;

Powódka działając przez pełnomocnika pismem z dnia 25 kwietnia 2020 r. z uwagi na nabycie powyższej wierzytelności zaproponowała pozwanej ugodowe załatwienie sprawy, wyznaczając pozwanej 7 – dniowy termin na podjęcie stosownych działań w tym celu. Pozwana nie zareagowała na powyższą propozycję.

Dowód: pismo pełnomocnika powódki k. 41 wraz potwierdzeniem odbioru k. 42.

Pismem z dnia 5 czerwca 2020 r. powódka działając przez pełnomocnika wezwała pozwaną do wypowiedzenia zawartej (...) umowy powierniczego przelewu wierzytelności, a nastąpienie do złożenia wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym (...) P. B. Kancelaria (...) w R. pod sygn. akt (...). Jednocześnie podała, że brak odpowiedzi w terminie do 16 czerwca 2020 r. skutkować będzie niezwłocznym złożeniem pozwu.

Dowód: wezwanie przedsądowe z dnia 5 czerwca 2020 r. k. 43 wraz z potwierdzeniem odbioru k. 44.

W dniu 28 lipca 2020 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym (...) P. B. wydał postanowienie o zawieszeniu postępowania egzekucyjnego prowadzonego pod sygn. (...) z wniosku wierzyciela (...) Ltd z/s w (...) E. C. H. S. N., P., U. K., (...) przeciwko powódce.

Dowód: postanowienie o zawieszeniu postępowania z dnia 28 lipca 2020 r. zalegające w aktach postępowania egzekucyjnego prowadzonego przez Komornika Sądowego przy SR (...) P. B. pod sygn. (...) na k. 156.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów przywołanych uprzednio w ramach niniejszego uzasadnienia. Sąd Okręgowy wskazuje, że w realiach niniejszej sprawy brak jest uzasadnionych podstaw do kwestionowania ich mocy dowodowej.

Sąd zważył co następuje:

W ocenie Sądu powództwo należało oddalić, ponieważ pozwana nie posiadała legitymacji biernej, na co zresztą wskazywała w odpowiedzi na pozew.

Zgodnie z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Art. 232 k.p.c. stanowi, że strony obowiązane są wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne.

W związku z powyższym w niniejszej sprawie na powódce spoczywał ciężar udowodnienia istnienia po jej stronie zasadności dochodzonego roszczenia, w tym przedstawienia dowodu na potwierdzenie, że to A. M. powinna być stroną pozwaną w niniejszym postępowaniu. Na stronie pozwanej zaś spoczywał ciężar udowodnienia okoliczności w postaci braku legitymacji biernej pozwanej.

Na podkreślenie zasługuje fakt, że posiadanie przez strony legitymacji czynnej i biernej w procesie jest przesłanką zasadniczą, od której istnienia uzależniona jest możliwość uwzględnienia powództwa, a jej brak, zarówno w postaci czynnej jak i biernej, prowadzi do wydania wyroku oddalającego powództwo. Stąd też, zarzut pozwanej w przedmiocie braku legitymacji biernej po jej stronie należało rozstrzygnąć w pierwszej kolejności.

Legitymacja procesowa to uprawnienie konkretnego podmiotu (legitymacja czynna) do występowania z konkretnym roszczeniem przeciwko innemu oznaczonemu podmiotowi (legitymacja bierna) wypływająca z prawa materialnego.

Wskazać należy, że legitymacja procesowa to uprawnienie do poszukiwania ochrony prawnej w konkretnej sprawie. Legitymacja czynna zawsze ściśle jest związana ze stroną powodową i oznacza jej uprawnienie do wszczęcia i

prowadzenia procesu. Legitymację bierną należy wiązać z osobą pozwanego w procesie. Legitymacja bierna uzasadnia występowanie w procesie w charakterze pozwanego. Legitymacja procesowa to zatem uprawnienie konkretnego podmiotu (legitymacja czynna) do występowania z konkretnym roszczeniem przeciwko innemu oznaczonemu podmiotowi (legitymacja bierna) wypływająca z prawa materialnego.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 grudnia 2012 r., w sprawie III CZP 83/12 wskazał, że legitymacja materialna, a więc posiadanie prawa podmiotowego lub interesu prawnego do wytoczenia powództwa stanowi przesłankę materialną powództwa, a jej brak stoi na przeszkodzie udzieleniu ochrony prawnej. Brak legitymacji materialnej (czynnej lub biernej) skutkuje co do zasady oddaleniem powództwa. W sytuacji, gdy legitymacja materialna i procesowa zespalają się, oddalenie powództwa następuje w istocie z braku legitymacji materialnej, którego rezultatem jest także brak legitymacji procesowej, będący wtórną przyczyną oddalenia powództwa. Legitymacja procesowa jest zawsze powiązana z normami prawa materialnego. Rolą sądu w procesie jest dokonanie oceny istnienia legitymacji procesowej strony w chwili orzekania co do istoty sprawy, a w wypadku stwierdzenia braku legitymacji procesowej (zarówno czynnej, jak i biernej), na sądzie spoczywa obowiązek zamknięcia rozprawy i wydania wyroku oddalającego powództwo. Takie procedowanie jest konsekwencją choćby wytoczenia powództwa przeciwko osobie nieuprawnionej.

W realiach niniejszej sprawy i ustalonego stanu faktycznego, przed merytorycznym rozstrzygnięciem zasadności zgłoszonego żądania należy w pierwszej kolejności rozstrzygnąć kwestię posiadania przez pozwaną legitymacji biernej, albowiem ma to dla sprawy istotne znaczenie, warunkujące jej dalszą merytoryczną analizę.

Zasadność powództwa o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności ocenia się według stanu rzeczy z chwili orzekania, a przedmiotem rozstrzygnięcia sądu jest zindywidualizowany tytuł wykonawczy, stwierdzający prawo podmiotu, na rzecz którego została nadana klauzula wykonalności, do przeprowadzenia egzekucji obowiązków objętych tym tytułem (por. uchwała SN z 30.03.1976 r., III CZP 18/76, OSNCP 1976/9, poz. 195). Po powstaniu tytułu wykonawczego, a nawet po wszczęciu postępowania egzekucyjnego, stwierdzone w tytule egzekucyjnym obowiązki lub uprawnienia może przejść na inną osobę. Przed dodaniem art. 804¹ i 804², czyli przed 21.08.2019 r., nabywca uprawnienia przed wszczęciem postępowania egzekucyjnego musiał uzyskać tytuł wykonawczy na swoją rzecz przez uzyskanie klauzuli wykonalności zgodnie z art. 788 k.p.c. Obecnie przekształcenie postępowania egzekucyjnego po stronie wierzyciela jest możliwe na podstawie art. 804¹, a wszczęcie postępowania egzekucyjnego – na podstawie art. 804². Gdyby w tych sytuacjach egzekwowane świadczenie wygasło lub nie mogło być egzekwowane, powództwo należy wytoczyć przeciwko nabywcy uprawnienia, czyli nowemu wierzycielowi, który wstąpił do postępowania egzekucyjnego w miejsce pierwotnego wierzyciela (tak: Manowska Małgorzata (red.), Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II. Art. 478-1217, wyd. IV, teza 7; wyrok SO Warszawa - Praga w Warszawie z dnia 25 maja 2021 r., IV Ca 685/21; podobnie wyrok SO w Słupsku z dnia 5 października 2020 r., I C 412/20).

W niniejszej sprawie (akta (...)) pierwotny wierzyciel (pozwana) wszczął postępowanie egzekucyjne w dniu 20 listopada 2019 r., a w dniu 6 grudnia 2019 r. doszło do powierniczej cesji wierzytelności objętej tytułem i nabywca w dniu 10 grudnia 2019 r. zgłosił swoje wstąpienie w miejsce pierwotnego wierzyciela w trybie art. 804¹ k.p.c. dołączając umowę cesji i zgodę cedenta. Powódka w dniu 15 stycznia 2020 r. otrzymała informację od Komornika o przejściu egzekwowanego uprawnienia na nabywcę (...) Ltd z/s w (...) E. C. H. S. N., P., U. K., (...), zaś pozew skierowany przeciwko A. M. wniosła w dniu 8 lipca 2020 r. Podkreślić trzeba, że zawarcie w dniu 6 grudnia 2019 r. umowy powierniczej przelewu wierzytelności nie było w niniejszej sprawie kwestionowane i nie budzi wątpliwości. Wobec podnoszonych przez stronę pozwaną zarzutów o braku legitymacji biernej, powódka nie podjęła w tym kierunku żadnych kroków, w szczególności mających na celu doprowadzenie do zmiany po stronie pozwanej. Skoro zatem obecnym wierzycielem jest (...) Ltd z/s w (...) E. C. H. S. N., P., U. K., (...), to wobec niego należało kierować przedmiotowe roszczenie i przeciwko niemu wytoczyć powództwo, a nie przeciwko pozwanej.

Brak legitymacji biernej po stronie pozwanej skutkowało oddaleniem powództwa w całości, o czym Sąd orzekł w pkt I wyroku.

Z zalegających w aktach Komorniczych potwierdzeń przelewów, z resztą niekwestionowanych przez pozwaną (k. 94 – 107) wynika, iż w okresie od 26 września 2016 r. do 25 września 2019 r. powódka wpłaciła pozwanej na poczet świadczenia objętego tytułem wykonawczym w sumie 220.000,00 zł. Zaznaczyć też należy, iż do wpłaty tych kwot dochodziło jeszcze przed złożeniem przez pozwaną wniosku o wszczęcie egzekucji.

Ponadto, z karty rozliczeniowej (k.25 – 27) wynika, że Komornik w dniu 5 grudnia 2019 r. ściągnął kwotę 6.011,39 zł, z czego na należność główną zaliczył kwotę 3.599,76 zł, na odsetki kwotę 681,39 zł, a na koszty postępowania kwotę 1350,00 zł.

Tytuł egzekucyjny tj. § 7 ust. I pkt 3 Aktu Notarialnego obejmuje świadczenie w kwocie 200.000,00 zł, które miało być spełnione w terminie do dnia 31 grudnia 2016 r. (co prawda § 7 ust. I pkt 2 tego aktu stanowi, że do dnia 30 czerwca 2016 r. miała zostać dokonana dopłata w wysokości 50.000,00 zł, ale ta kwestia nie została objęta tytułem egzekucyjnym).

Klauzula wykonalności (k. 22 – postanowienie SR (...)) nadana jest (zgodnie z wnioskiem wierzyciela) do reszty ceny sprzedaży tj. 153.802,29 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 22 listopada 2018 r. do dnia zapłaty (z górną granicą 200.000,00 zł).

W dniu 3 lutego 2020 r. powódka kupiła od Syndyka masy upadłości Zakładów (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej z/s w S. wierzytelność przeciwko pozwanej (zdatną do potrącenia) w kwocie 48.920,21 zł z odsetkami od kwot jak w załączniku z k. 37 i kosztami.

W okolicznościach rozpatrywanej sprawy powódka wywodząc pozew oparty na art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. i twierdząc, że wierzytelności stron wygasły do wysokości wierzytelności niższej, co uzasadniałoby jej roszczenie, winna była wykazać, że przysługiwała jej wobec pozwanej wierzytelność i złożyła ona oświadczenie o potrąceniu wierzytelności przysługującej jej względem pozwanej i co nader ważne, że oświadczenie o potrąceniu doszło do wiadomości pozwanej w taki sposób, że mogła się z nim zapoznać, zanim doszło do zbycia przezeń wierzytelności na rzecz (...) LTD (...) E. C. 249 H. S. N. (...)-(...) Z. ul. (...) i zawiadomienia o fakcie cesji wierzytelności dłużnika (powódki). W świetle dyspozycji art. 512 k.c., jedynie bowiem do czasu dowiedzenia się przez dłużnika o przelewie wierzytelności, spełnienie świadczenia do rąk poprzedniego wierzyciela wywołałoby skutek wobec nabywcy wierzytelności w postaci umorzenia wierzytelności (por. wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 2018-09-26, II Ca 139/18).

Od potrącenia jako czynności materialnoprawnej odróżnić trzeba zarzut potrącenia będący czynnością procesową. Oświadczenie o potrąceniu, o którym mowa w art. 499 k.c., jest czynnością materialnoprawną, powodującą - w razie wystąpienia przesłanek określonych w art. 498 § 1 k.c. - odpowiednie umorzenie wzajemnych wierzytelności (art. 498 § 2 k.c.), natomiast zarzut potrącenia jest czynnością procesową, polegającą na żądaniu oddalenia powództwa w całości lub w części z powołaniem się na okoliczność, że roszczenie objęte żądaniem pozwu wygasło wskutek potrącenia. Oświadczenie o potrąceniu stanowi zatem materialnoprawną podstawę procesowego zarzutu potrącenia. Do dokonania potrącenia może dojść zarówno w ramach postępowania sądowego, jak i poza nim; w trakcie postępowania sądowego uprawniony może połączyć złożenie oświadczenia woli o potrąceniu z podniesieniem zarzutu potrącenia. Podniesienie w odpowiedzi na pozew zarzutu potrącenia jest tym samym równoznaczne ze złożeniem oświadczenia o potrąceniu, jeżeli oświadczenie takie nie zostało złożone wcześniej. Podnosząc zarzut potrącenia pozwany oświadcza bowiem swą wolę potrącenia; w przeciwnym razie podniesiony zarzut byłby bezskuteczny (wyrok Sądu Najwyższego z 14 stycznia 2009 r., IV CSK 356/08, LEX nr 492155). Jako czynność procesowa, polegająca na powołaniu się na fakt dokonania potrącenia i wynikające z niego skutki prawne, zarzut potrącenia podlega rygorom określonym w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego (wyrok Sądu Najwyższego z 7 listopada 2008 r. II CSK 243/08, LEX nr 560544).

Analizując zatem treść pism procesowych powódki i materiał dowodowy zgromadzony w sprawie, uznać należy, że powódka nie zgłosiła zarzutu potrącenia w znaczeniu procesowym, brak jest bowiem wyraźnego oświadczenia o zgłoszeniu takiego zarzutu w toku procesu. Powódka w treści pozwu wskazała jedynie na fakt posiadania

wierzytelności w stosunku do pozwanej zdolnej do potrącenia i wytłumaczyła, dlaczego nie dokonała takiego potrącenia (nie złożyła stosownego oświadczenia w tym zakresie) oraz co istotne, że należności wynikających z tej wierzytelności będzie domagała się w odrębnym postępowaniu, jednak wyrażone w ten sposób twierdzenia powódki nie mogą być w żaden sposób utożsamiane ze złożeniem oświadczenia o potrąceniu, ani ze zgłoszeniem procesowego zarzutu potrącenia.

Zawiadomienie powódki o przejściu egzekwowanego uprawnienia pozwanej nastąpiło pismem z dnia 9 stycznia 2020 r. (k. 65 akt komorniczych). Zawiadomienie to zostało jej doręczone w dniu 15 stycznia 2020 r. (k. 73 akt komorniczych). W tej dacie powódka dowiedziała o cesji wierzytelności dokonanej przez wierzyciela pierwotnego na rzecz nabywcy rzecz (...) LTD (...) E. C. 249 H. S. N. (...)-(...) Z. ul. (...). Tym samym powódka nabywając w dniu 3 lutego 2020 r. od Syndyka masy upadłości Zakładów (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej z/s w S. wierzytelność, która przysługiwała zbywcy względem pozwanej, miała świadomość, że nastąpiła zmiana podmiotowa po stronie wierzyciela wskutek dokonanej cesji powierniczej, a więc od tej pory ewentualne oświadczenie o potrąceniu winna złożyć nabywcy wierzytelności, czego jednak nie zrobiła.

Nawet gdyby przyjąć (czysto hipotetycznie), że w pozwie został sformułowany zarzut potrącenia, to brak jest podstaw do przyjęcia, że został on w znaczeniu materialnoprawnym skutecznie złożony przez oświadczenie złożone pozwanej (a obecnie nowemu wierzycielowi egzekwującemu). Podkreślić bowiem trzeba, że pełnomocnik powódki posiada umocowanie do działania w jej imieniu oparte na art. 91 k.p.c. (pełnomocnictwo ogólne), którego zakres nie został rozszerzony o możliwość składania czy przyjmowania oświadczeń materialnoprawnych. Przewidziany bowiem w art. 91 k.p.c. zakres umocowania nie uprawnia pełnomocnika procesowego z mocy ustawy do złożenia materialnoprawnego oświadczenia o potrąceniu.

Zagadnieniem wymagającym rozważenia była zatem kwestia zakresu umocowania pełnomocnika procesowego do dokonywania czynności materialnoprawnych w imieniu mocodawcy. W rozpatrywanym wypadku problem ten sprowadzał się do odpowiedzi na pytanie, czy pełnomocnictwo procesowe, odpowiadające ustawowemu wzorcowi przewidzianemu w art. 91 k.p.c., upoważnia pełnomocnika do składania i - co bardziej istotne - do przyjmowania oświadczeń o potrąceniu wierzytelności wzajemnych, w sytuacji gdy następują one w toku postępowania, jako czynność podjęta w połączeniu ze zgłoszonym procesowym zarzutem potrącenia. Do podniesienia tego ostatniego, procesowego zarzutu pełnomocnik procesowy bez wątplenia jest upoważniony, skoro może dokonywać wszystkich łączących się ze sprawą czynności procesowych. Pełnomocnictwo procesowe ma charakter pełnomocnictwa szczególnego, o ustawowej treści ujętej w art. 91 k.p.c. Pełnomocnictwo takie może być poddawane przez mocodawcę korektom - rozszerzone lub ograniczone (art. 92 k.p.c.), jednak w podstawowej, ustawowej formule, jaka wyznaczała uprawnienia pełnomocników procesowych występujących w rozpatrywanym procesie, dostosowane jest do potrzeb reprezentowania strony przed sądem. Obejmuje zatem upoważnienie do podejmowania decyzji i czynności o charakterze procesowym, nie daje natomiast pełnomocnikowi umocowania do ingerencji w materialnoprawne stosunki, w jakich pozostaje mocodawca, w szczególności nie upoważnia do kształtowania jego sytuacji prawnej poza procesem. Zagadnienie dopuszczalności podejmowania przez takiego pełnomocnika czynności o podwójnym, procesowym i materialnoprawnym skutku, do jakich należy złożenie oświadczenia o potrąceniu i jego procesowy odpowiednik - zarzut potrącenia, było już przedmiotem wypowiedzi Sądu Najwyższego.

Istotne dla rozstrzygnięcia tej kwestii uwagi zostały zawarte w uzasadnieniu wyroku z 20 października 2004 r. I CK 204/04 (OSNC 2005 nr 10, poz. 176). Sąd Najwyższy stwierdził w nim, że pełnomocnictwo o zakresie przewidzianym w art. 91 k.p.c. nie uprawnia pełnomocnika do złożenia w imieniu mocodawcy materialnoprawnego oświadczenia o potrąceniu, gdyż żadne z przewidzianych przez ustawę uprawnień, nawet uprawnienie do wniesienia powództwa wzajemnego, nie daje podstaw do takiego wniosku. Wszystkie one dotyczą bowiem działań o charakterze procesowym.

Jeżeli powód, wytaczając powództwo opozycyjne, zaprzecza powstaniu lub wysokości wierzytelności stwierdzonej tytułem wykonawczym w postaci aktu notarialnego, któremu sąd nadał klauzulę wykonalności, powinność wykazania faktów uzasadniających powstanie wierzytelności lub jej wysokość obciąża pozwanego.

W tego typu sprawach bowiem obowiązek udowodnienia wysokości wierzytelności objętej tytułem wykonawczym spoczywa na wierzycielu. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 maja 2019 r., I CSK 250/18, proces opozycyjny wszczęty powództwem opartym na art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. prowadzi wprawdzie do odwrócenia ról procesowych sytuując potencjalnego dłużnika w roli czynnej strony postępowania, nie modyfikuje jednak materialnoprawnych reguł rozkładu ciężaru dowodu w zakresie istnienia wierzytelności. Ciężar dowodu co do wykazania istnienia i wysokości wierzytelności spoczywa na wierzycielu nie tylko wtedy, gdy wytacza on powództwo o zasądzenie świadczenia, lecz także gdy broni się w procesie opozycyjnym, w którym badaniu podlega istnienie wierzytelności stwierdzonej tytułem wykonawczym niekorzystającym z prawomocności materialnej.

W rozpoznawanej sprawie można zasadnie wnioskować, że pozwana czyli pierwotny wierzyciel, w jakiś określony przez siebie sposób „zarachowywała” wpłaty powódki dokonywane na poczet wierzytelności skoro występując o nadanie klauzuli wykonalności aktowi notarialnemu wskazała kwotę 153.802,29 zł, a składając wniosek o wszczęcie egzekucji podała kwotę 71.058,66 zł. Sąd jednak nie zna tego sposobu, gdyż pozwana nie przedstawiła zastosowanej przez siebie metodologii zaliczania wpłat powódki na poczet przedmiotowej wierzytelności. Wskazać również można, że w tym zakresie, pozwana nie wносиła o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego.

Powódka wprawdzie w pozwie przedstawiła swój własny sposób zarachowania dokonywanych wpłat (i wierzytelności do potrącenia, których jednak nie potrąciła) –jednak budzi on wątpliwości z uwagi na treść art. 451 § 1 k.c., a nadto został on zakwestionowany przez pozwaną. Dodatkowo zauważyć można, że powódka w toku procesu również nie wносиła o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego.

Mając na uwadze całokształt okoliczności ujawnionych w postępowaniu i ustalony w sprawie stan faktyczny, można z dużym prawdopodobieństwem przypuszczać, że powódka (nawet bez potrącenia) spłaciła już co najmniej większą część długu, jednakże w tym przedmiocie, z uwagi na brak inicjatywy dowodowej stron (brak wniosków o dowód z opinii biegłego sądowego) Sąd nie był władny poczynić ustaleń, albowiem z uwagi na brak legitymacji biernej po stronie pozwanej pozew i tak podlegał oddaleniu.

O kosztach postępowania orzeczono w pkt II sentencji wyroku na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd miał na względzie, że jeszcze przed wszczęciem egzekucji przez pozwaną, najprawdopodobniej znaczna część długu powódki była już spłacona pierwotnemu wierzycielowi. Dodać można, że świetle dyspozycji art. 512 k.c. do czasu dowiedzenia się przez dłużnika o przelewie wierzytelności, spełnienie świadczenia do rąk poprzedniego wierzyciela wywołuje skutek wobec nabywcy wierzytelności w postaci umorzenia wierzytelności, a ponadto nabywca wierzytelności jest nabywcą powierniczym tj. nabył egzekwowaną wierzytelność i ma - w świetle umowy – odzyskać ją w imieniu własnym, ale na rachunek cedenta czyli pozwanej. Powódka chcąc zatem chronić się przed czynnościami egzekucyjnymi Komornika podjęła próbę obrony, która okazała się nieskuteczna, jednak sytuacja w jakiej się znalazła powódka i ustalony w sprawie stan faktyczny uzasadniały, w ocenie Sadu odstąpienie od obciążenia powódki kosztami procesu poniesionymi przez pozwaną.